

College van Burgemeester en Wethouders van Wassenaar
Postbus 499,
2240 AL Wassenaar.

12 april 2023

Betreft: Zienswijze Herontwikkeling Commandopost Clingendael.
Ontwerp-Nota van uitgangspunten januari 2023. Adres: Van Brienenlaan 40, 2244 BP
Wassenaar, januari 2023
Zaaknummer Z/21/060548

Geacht college,

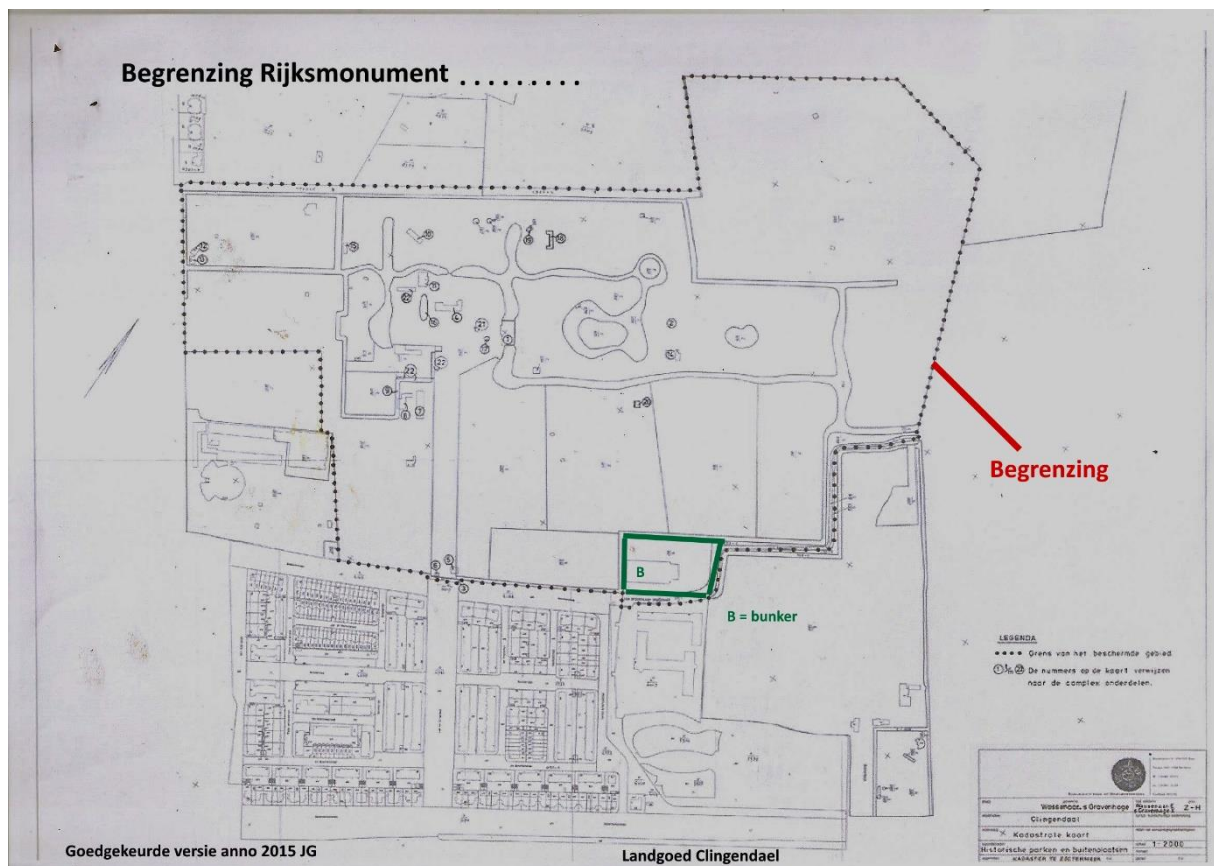
De Ontwerp-Nota van Uitgangspunten (NvU) Herontwikkeling Commandopost Clingendael ligt ter inzage. Het bestuur van de Algemene Vereniging voor Natuurbescherming voor 's-Gravenhage en omstreken (AVN) dient daarover deze zienswijze in, vanuit haar statutaire doelstelling behoud en bescherming van natuur en landschap in Den Haag en omstreken. In het kort:

- De bunker en omgeving zijn onderdeel van landgoed Clingendael en daarom moeten alle ontwikkelingen ervan in dat kader worden bekeken.
- Het landgoed Clingendael is onderdeel van Natuur Netwerk Nederland (NNN), en verdient daarnaast nog extra bescherming als rijksmonument.
- Daarom geen bebouwing aan en bij de bunker toestaan, ook niet beperkt.

Wel zouden wij met een landschappelijke herinpassing van de bunker geïntegreerd in het omliggende gebied mee willen denken.

De bunker en omgeving zijn onderdeel van landgoed Clingendael en daarom moeten alle ontwikkelingen ervan in dat kader worden bekeken.

In de eerste plaats valt het de AVN op dat in de nota wordt geschreven dat de bunker is te zien als een 'groene 'kamer ' tussen Clingendael en Oosterbeek (pag. 19). Op pagina 49: het 'naastgelegen landgoed Clingendael'. In feite is de bunker gelegen *in* het historisch landgoed Clingendael, een Rijksmonument (zie de tekening hieronder van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE)).

In de Nota van Uitgangspunten is opgenomen op pag. 43 dat de samenhang tussen de bunker, het perceel en de omgeving moet worden behouden. De AVN hecht er zeer aan dat de bunker met de omringende gronden wordt beschouwd als onderdeel van het landgoed Clingendael; het is dus één geheel.

Het landgoed Clingendael is onderdeel van Natuur Netwerk Nederland, en verdient daarnaast nog extra bescherming als rijksmonument.

Het plangebied is eveneens -met het landgoed waarin het ligt, opgenomen in het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Voordat werkzaamheden worden verricht zal- zoals ook staat op pag. 49-50 van de NvU, een onderzoek moeten worden gedaan naar mogelijke effecten op het NNN en de stikstofdepositie. In aanvulling op dit onderzoek zal zeker ook een Boom Effect Analyse moeten worden uitgevoerd. Een onderzoek door deskundigen van de aanwezige natuur en met name ook een inventarisatie van bomen is de basis waarop maatregelen kunnen worden genomen om natuurwaarden te behouden en versterken.

Daarom geen bebouwing aan en bij de bunker toestaan, ook niet beperkt.

Zoals in de nota op p.43 terecht staat, moet het terrein het groene en landschappelijke karakter behouden. Zoals boven is genoemd, de bunker en het terrein er omheen maken deel uit van het landgoed Clingendael, een Rijksmonument en ook van de NNN. Daarom is de AVN gekant tegen (ook "bescheiden") aanbouwen en ondergrondse toevoegingen (zie eveneens pag. 43). Hiermee worden het groen, natuur en landschap immers bedreigd. Wij stellen voor deze mogelijkheid uit de NvU te verwijderen.

Wel zouden wij met een landschappelijke herinpassing van de bunker geïntegreerd in het omliggende gebied mee willen denken.

In aansluiting op wat op pag. 39 staat vermeld stelt de AVN voor dat de ruimte rond de bunker landschappelijk wordt ingericht, in de stijl van het landgoed: bijvoorbeeld weiden met heesters en bomen op uitgekiende plaatsen en met slingerende paden. Uiteraard op een manier die aansluit bij de biotoop van het landgoed, met behoud van de natuurwaarden.

De nota vermeldt mogelijke verbindingen en toegankelijkheid over het water (pag. 37). Dit kan met een bruggetje aan het Sterrebos van Clingendael, zoals hieronder geschetst.

Voorstel voor een mogelijke landschappelijke inrichting.

Concluderend vraagt de AVN het College het NvU aan te passen, zoals hierboven voorgesteld. De AVN is uiteraard gaarne bereid tot nadere toelichting.

Hoogachtend,

Dick Ooms,
Voorzitter

Caroline de Jong
Secretaris